

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม Learning Resources Management of the Schools under Mahasarakham Provincial Administrative Organization

ประนอม พุดศรี*

Pranorm Putsri

ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี**

Dr.Wimonporn Suwansaenthawee

ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์***

Dr.Krityakorn Ladawan

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 239 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบเอฟแบบความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า

1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

*** อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

3. ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้ ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ควรมีการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมชัดเจน ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ควรจัดสรรงบประมาณ ปรับปรุงซ่อมแซม และปรับสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ควรมีการกำหนดปฏิทินติดตามผลการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ชัดเจน ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ คือ ควรมีการจัดลำดับความต้องการในการใช้แหล่งเรียนรู้และนำลำดับความต้องการไปพัฒนาและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการ 2. แหล่งเรียนรู้

ABSTRACT

This research served the purposes to assess: 1) to study about learning Resources management of the schools under Mahasarakham Provincial Administrative Organization 2) to compare learning Resources management among those schools divided by schools' sizes 3) to learn the proper suggestions of learning Resources management. The samples totally 239 the administrators and the teachers of the schools under Mahasarakham Provincial Administrative Organization. The tool used was the 5- rating scales questionnaire, with the IOC of 1.00 and the reliability of 0.97. Analyzing data was conducted by statistical package as frequency, percentage, mean, standard deviation, and F-test. (One – way ANOVA)

The study found that:

1. The levels of learning Resources management of Mahasarakham Provincial Administrative Organization on overall and each aspect were high level.
2. On overall as well as in each aspect, the results of comparing learning Resources management divided by schools' sizes found that they were not different.
3. The study suggested that planning should be conducted by setting the strategies, aims, and targets, and management with proper; the learning Resources should be accommodated to learning pattern by allocating budget for renovation and maintenance; utilization of learning Resources should be followed up by fixing the exact monitoring schedule; and assessment should be done by arranging the priorities of using the learning Resources in order to meet the learners' needs.

Keyword : 1. Management 2. Learning Resources

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมในยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านวิทยาศาสตร์และด้านเทคโนโลยี โครงสร้างและองค์ประกอบของประชากรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการตลอดจนการติดต่อสื่อสารข้อมูลที่รวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งในระดับชุมชน ระดับเมือง ระดับประเทศ และระดับโลก ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความจำเป็นในการยกระดับและพัฒนาความรู้พื้นฐานของประชากรภายในประเทศให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนเจตคติที่เหมาะสม ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ การพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้นั้น ต้องเริ่มจากการพัฒนาคนเป็นอันดับแรก โดยส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองแก่คนในสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและส่งผลให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545) สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3)

การปฏิรูปการศึกษาไทย โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพยึดหลักกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและนำเสนอมากขึ้น ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การสอบถามจากผู้รู้ การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการศึกษาเพิ่มเติมจากการแสวงหาความรู้ในพื้นที่จริงหรือที่เรียกว่า “การศึกษาแหล่งเรียนรู้” (เกษม วัฒนชัย, 2545, หน้า 7-8) ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และชุมชนไว้ในหมวด 4 มาตรา 25 ไว้ว่ากำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ที่พอเพียงและมีประสิทธิภาพ รัฐจำเป็นต้องสนับสนุนส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาให้ครอบคลุมหลักสูตรและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ในด้านสื่อการเรียนรู้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเองและอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งมีความยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3) สอดคล้องกับ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ไว้ว่ารัฐบาลมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (9) กำหนดให้เทศบาลเมืองพญา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และมาตรา 17(6) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ 3 มาตรฐาน คือ 1) คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข 2) จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน 3) การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง (กระทรวงมหาดไทย, 2555, หน้า 1-2)

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานต้นสังกัดมีโรงเรียนทั้งหมด 20 โรงเรียน องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ได้นำกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษารอบสอง (พ.ศ. 2555 – 2558) ของกระทรวงศึกษาธิการมากำหนดกรอบนโยบายและแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ ซึ่งได้จัดทำแหล่งเรียนรู้ตามนโยบายต่างๆ ดังกล่าวแล้ว แต่ยังมีปัญหาในด้านการจัดการศึกษาท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากมีสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากทำให้อัตราส่วนของบุคลากรครูต่อจำนวนนักเรียนไม่เหมาะสมและเพียงพอ ทั้งยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาให้มีความเชื่อมโยงและมีความพร้อม นอกจากนี้นักเรียนในโรงเรียนท้องถิ่นบางส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงช่องทางการศึกษาหรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม, 2557, หน้า 31)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ยังไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดโดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากร สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามตามขอบข่ายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำข้อมูลสารสนเทศไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา เนื่องจากแหล่งเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจนผู้ใช้บริการทางการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถสนองนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

3.1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2557 จำนวน 20 แห่ง แยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 41 คน ครูผู้สอน จำนวน 435 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 476 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2557 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43-46) จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 239 คน

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรอิสระ แบ่งได้ดังนี้

- 1) สถานภาพ
 - 1.1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2) ครูผู้สอน
- 2) ขนาดของสถานศึกษา
 - 2.1) ขนาดเล็ก
 - 2.2) ขนาดกลาง
 - 2.3) ขนาดใหญ่

3.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้
- 2) ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

3) ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้

4) ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออก 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม และตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา คู่มือ วารสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 กำหนดประเด็นต่างๆ ที่ต้องการทราบ เพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

3.4.3 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4.4 เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง

3.4.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)

3.4.6 แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และบางส่วนจัดส่งผ่านตู้ รับ-ส่ง หนังสือราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามทั้งหมดหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test (One – way ANOVA)

4. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 84.94 ผู้บริหารจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.06 และส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 98 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.0

4.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ตามลำดับ

4.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ สถานภาพ และขนาดสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวน (F-test) พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

4.4 ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

ด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ควรมีการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ชัดเจน

ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ควรจัดสรรงบประมาณ ปรับปรุง ซ่อมแซม และปรับสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้

ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ คือ ควรมีการกำหนดปฏิทินติดตามผลการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ชัดเจน

ด้านการประเมินผลภรณ์นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ คือ ควรมีการจัดลำดับความต้องการในการใช้แหล่งเรียนรู้และนำลำดับความต้องการไปพัฒนาและสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายเพิ่มเติมตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

5.1 จากการศึกษา สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลภรณ์นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ พบว่าในภาพรวมจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจาก ทั้งภาครัฐและสถานศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนในเขตพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากขึ้น แหล่งเรียนรู้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ได้สำหรับทุกคนในสถานศึกษาที่จะสามารถค้นคว้าหาข้อมูลหรือเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ ถึงแม้อยู่ที่ห่างไกลก็สามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงและทันเหตุการณ์ โดยให้ความสำคัญในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ตามแต่ขนาดของแต่ละโรงเรียนนั้นๆ เมื่อมีการดำเนินการใช้แหล่งการเรียนรู้แล้วก็ยังมีคณะกรรมการติดตามการใช้งานแหล่งเรียนรู้ และประเมินผลภรณ์นำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์อีกด้วย สอดคล้องกับ บุชบา ภูดอนทอง (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อการจัดการเรียนการสอนโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่าการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนตาม

ภารกิจการบริหารในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรียา ของศิริ (2554) การบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนในอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ด้านการวางแผน เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการสร้าง พัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ และตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ด้านสรุปและรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันภาครัฐในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณในส่วนของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ปัจจุบันแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาผู้รับมอบนโยบายเพื่อนำไปสู่ภาคการปฏิบัติจึงได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและ ความเป็นสากล เป็นการเรียนรู้คู่ขนานระหว่างความรู้สากลกับความรู้ท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นเป็นระบบความรู้ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านมิติสัมพันธ์การสั่งสมและถ่ายทอดผ่านรุ่นสู่รุ่น ส่วนใหญ่เป็นชิ้นงาน เครื่องดนตรี เครื่องใช้ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย การละเล่น ของเล่น และความรู้ที่อยู่ในตัวของบุคคลที่เป็น ข้อควรปฏิบัติ บทสวด ภาษาเขียน นิทาน คำกลอน บทเพลง ตำรายาของปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติและเทคโนโลยีพื้นบ้าน สอดคล้องกับสังคมการดำรงชีวิตของผู้เรียน ถือว่าเป็นการเรียนรู้แบบคู่ขนานระหว่างความรู้ท้องถิ่นสู่สากล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระสำคัญที่ส่งเสริมความรู้ การเรียนรู้ ความใฝ่รู้ การศึกษาค้นคว้า วิจัย อันนำไปสู่สังคมความรู้ (Knowledge Society) และสังคมการเรียนรู้ (Learning Society) ซึ่งสะท้อนบทบาทของแหล่งการเรียนรู้ ในมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริม การดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

5.2 จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามขนาดสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ขนาดสถานศึกษา แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนสามารถเข้าถึงและได้ใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกันเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ นโยบายทางกระทรวงยังมีการบรรจุเรื่องของการพัฒนาตนเองและแหล่งเรียนรู้เข้ามาในนโยบายกระทรวง ซึ่งถือว่ากระทรวงได้ให้ความสำคัญในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สถานศึกษาทั่วประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิธรณ์ ภิรมย์นภา (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านนาสารจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนในอำเภอบ้านนาสารจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อการจัดการศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ เพื่อการจัดการ

ศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจและนำมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาศักยภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ ทั้งในด้านการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ให้ชัดเจน ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง เพื่อให้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์มากที่สุด

6.1.2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและการพัฒนา เพื่อให้การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6.1.3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้เพิ่มมากขึ้น เมื่อมีการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ จะต้องมีการประเมินผลการดำเนินการว่าเกิดผลดีหรือผลเสียที่ต้องปรับปรุงอย่างไรบ้าง การประเมินจะช่วยสะท้อนให้เห็นปัญหาและความคิดของการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ เพราะประโยชน์ของการติดตามประเมินผลไม่เพียงแต่ช่วยให้ทราบความก้าวหน้า และหรือความล้มเหลวของการดำเนินการ โดยประเมินการดำเนินการว่าใกล้ถึงเป้าหมายที่กำหนดแค่ไหนเพียงไรแล้ว ยังสามารถช่วยให้วิเคราะห์เพิ่มเติมให้ทราบปัจจัยเหตุแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวได้ ทำให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานต่อไปได้

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยไม่สามารถเขียนงานให้ครอบคลุมปัญหาทุกประเด็นที่น่าสนใจ ดังนั้น จึงขอเสนอให้ผู้สนใจทำวิจัยในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

6.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย บทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

6.2.2 ครูผู้สอนควรศึกษาวิจัยการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

6.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องเดียวกันนี้ในเขตการศึกษาอื่น โดยให้มีการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

6.2.4 ควรมีการศึกษาคำความต้องการของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ ครู นักเรียน ชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืน

7. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย. (2555). **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะสามปี (พ.ศ. 2555 - 2557)**. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2545). **แนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

เกษม วัฒนชัย. (2545). **การปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : 21 เซ็นจูรี่.

บุษบา ภูดอนตอง (2553). **การบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

ศศิธร ภิรมย์ภา. (2550). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

_____. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) : ฉบับสรุป**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สุริยา ซองศิริ. (2554). **การศึกษาการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนครพนม.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. (2557). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2557 – 2559**. มหาสารคาม : องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. (2557). **รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2557**. มหาสารคาม : องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม.